

Handläggare
|Lars Brickzén
|

Översyn av individ- och familjeomsorgen i Bollebygd Kommun

Bakgrund

På uppdrag av kommunchef Anders Einarsson och förvaltningschef Annelie Fischer har konsulten Maria-Pia Neij genomfört en översyn av individ- och familjeomsorgen i Bollebygds kommun under hösten 2017. Skäl till översynen var att kostnaderna skenade och verksamheten prognostiserade ett stort underskott. En uppdragshandling hade upprättats som innebar en översiktlig översyn över verksamhetens förmåga att fullgöra sitt uppdrag.

Sammanfattning

Bollebygd är en liten kommun, om än växande, med speciella problem gällande individ- och familjeomsorgen då de krav som ställs på verksamheten är lika stora som för större kommuner. Översynen visar att mål och budgetarbetet är eftersatt och insatserna gällande den lagligt tvingande myndighetsutövningen är underbudgeterade. Trots bristerna arbetar enheterna i enlighet med Kommunfullmäktiges mål. Det gäller dels försörjningsstöd där insatserna syftar till självförsörjning, dels övrigt bistånd där vård på hemmaplan prioriteras. Det finns också en väl utvecklad och fungerande öppenvård i kommunen där samverkan sker med övriga enheter.

Ett allvarligt problem i enheterna med myndighetsutövning har varit, och fortfarande är, svårigheten att rekrytera personal med rätt kompetens. Det har också varit en mycket hög personalomsättning som fått lösas med hjälp av konsulter till betydande kostnader. Problemen föranledde 2016 stora konsekvenser gällande lagligheten och kvaliteten i klientarbetet. En omfattande kritik har lämnats av tillsynsmyndigheter som granskat lagligheten i ärenden där barn och unga placerats utanför hemmet på institution.

Med början 2016 och under 2017 har ett omfattande arbete genomförts för att säkerställa att kommunen arbetar med kvalitetssäkrade rutiner som lagen kräver. Ett familjehemsteam har skapats och en 1:e socialsekreterare har anställts för att öka personalens möjligheter att få handledning och för att stärka lagligheten i verksamheten utifrån den kritik som lämnats av tillsynsmyndigheterna. I dag uppfyller Bollebygds kommun dessa myndigheters krav på kvalitet och laglighet i sin myndighetsutövning.

Det har under 2016 och 2017 varit ett fåtal kostsamma placeringar som medfört underskott i verksamheten, eftersom det inte budgeterats medel för dessa. Inget i de granskningar som gjorts tyder på att de placeringar som genomförts inte varit väl motiverade.

Gällande prestationer så har antalet anmälningar och utredningar i främst barn- och ungdomsärenden ökat dramatiskt och två handläggare bedöms vara för få för att undvika nya "kriser." Den avgörande frågan är dock hur man kan få personalen att stanna kvar i organisationen för att få erfarenhet, kompetens och kontinuitet i verksamheten.

Slutsatser och förslag

Bildnings- och omsorgsnämnden har ansvar för en omfattande verksamhet.

Budget och verksamhetsplaner samt uppföljningar spänner över väldigt många områden för att enkelt kunna förstås. Det ger ingen bra bild över individ- och familjeomsorgen och dess verksamhet. För att möjliggöra en bättre och tydligare uppföljning borde övervägas att särskilja redovisningen av socialtjänstens verksamheter. Om en bra bild av verksamhetens omfattning och kostnadsutveckling ska kunna redovisas behöver också ett seriöst arbete med budget och verksamhetsplanering göras, där budgeten måste anpassas till verksamhetens behov. Framförallt i förhållande till den lagstyrda verksamheten. Med 2018 års tillskott i budgeten har förutsättningarna ökat väsentligt.

Den situation som uppstått i Bollebygdskommun, med två vuxna personer omhändertagna enligt LVM och många barn och unga placerade enligt LVU, är mycket ovanligt. Det är inte rimligt att budgetera för sådana extraordinära händelser, men kanske kan en rutin upprättas där dessa fall med en extremt hög kostnad redovisas som särskilda händelser. Det blir då tydligt för ansvarig nämnd vad som händer och om extra medel i så fall måste begäras hos Kommunstyrelsen.

Den mycket allvarliga situation som uppstod 2016, då det saknades personal borde ha aktiverat kommunens krisgrupp. En sådan situation bedöms, med socialtjänstens omfattande lagstyrda verksamhet, vara ett hot mot individer och då framförallt barn och ungdom om verksamheten havererar.

Enheterna för myndighetsutövning fungerar idag bra där alla tjänster för närvarande är besatta. Det finns kompetens och det finns ett pågående arbete med att förbättra kvaliteten i verksamheten. Öppenvården är stabil och fungerar bra liksom Stödboendet och Integrationsteamet.

Det är dock två identifierade högriskområden där situationen snabbt kan förändras. Det ena området är tjänsten som biståndshandläggare för vuxna vilket omfattar en rad områden som det är svårt för en person att klara av både kunskapsmässigt och utifrån lagar och riktlinjer. En diskussion behöver påbörjas om att utöka uppdraget till två personer för att hejda den höga personalomsättningen på tjänsten.

Det andra högriskområdet är de tjänster som handlägger utredningar och uppföljningar i barn och ungdomsärenden. Även här behöver övervägas att utöka med en tjänst från tre till fyra handläggare. Det skulle möjliggöra att behålla personalen i högre grad än idag så att kontinuiteten ökar och att personalen kan lära sig de områden där kompetensen brister.

Tillsätt en arbetsgrupp med enhetscheferna för myndighetsutövning och 1:e socialsekreterare att utarbeta fasta beslutsförslag i de olika ärendena till Individutskottet så att de följer en fast mall. Det kan bättre säkerställa att det blir rätt paragraf till rätt beslut. En utbildning för Individutskottet kan kanske också underlätta samarbetet och förståelsen för varandras roller.

Indragen delegation i individärenden kan göra arbetet onödigt tungrovt. Utvärdera den indragna delegationen och överväg eventuellt att revidera den så att enhetscheferna och 1:e socialsekreterare får delegation för att fatta beslut om köpta insatser. Det är idag erfaren personal på de aktuella tjänsterna.

